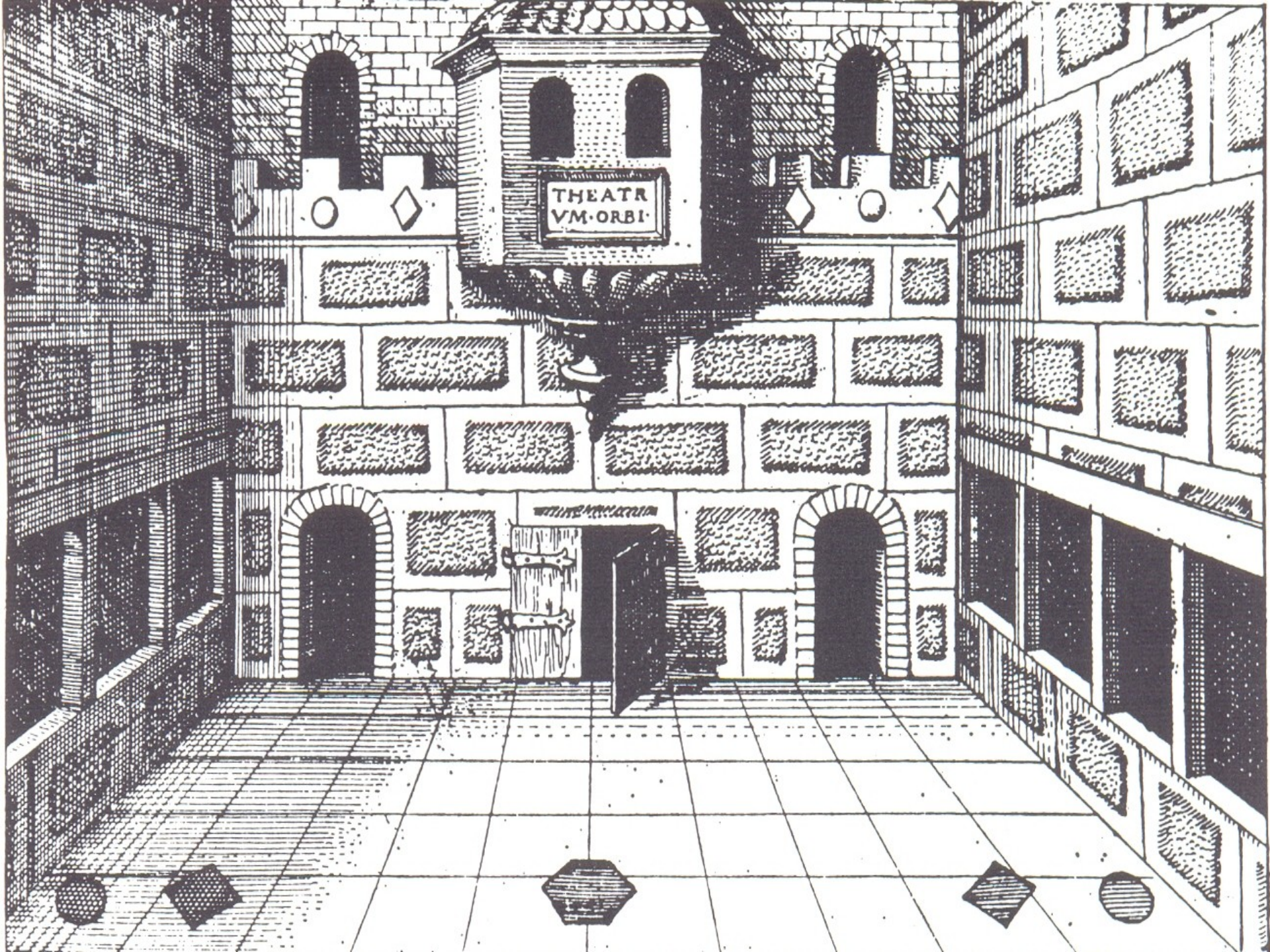

Alžbětinské (renesanční?/
raně moderní?) divadlo
(1558/62/76 – 2. 9. 1642)

THEATR
VM-ORBI

THEATRVM

Epochy

Alžbětinská (1558 – 1603)

Jakubovská (1603 –
1625)

Karolínská (1625 –
1642)

Zdroje alžbětinského divadla

- Středověké divadlo
- ...a zároveň útoky proti němu
- „Válka“ měst a šlechty

Jeho unikátnosti

- Ohromující nadprodukce nových textů – více než 2500 nových her
- Koncentrace „dramatických génů“ – Shakespeare, ale i Marlowe, Jonson, Webster
- Mimořádný zájem veřejnosti o divadlo a jeho vliv

Nové potřeby divadelníků

- Profesionalizace
- Patronizace (zaštítění) – plyne z kriminalizace hereckého živlu
- Stabilizace (stálá divadelní budova)

Něco nezáživných dat, nepište si je, nejsou až tak důležitá!

- 1558 – zákaz her dotýkajících se náboženství nebo státní správy
- 1572 – právo patronizovat herecké společnosti mají jen vyšší šlechtici nebo smírčí soudci
- 1598 – už jen vyšší šlechtici
- 1604 – už jen královský dvůr

Čili:

- Divadlo stále více v područí šlechty, pro kterou jde o prestižní otázku,
- Zároveň však podnik výnosný pro měšťany.
- Vznik stabilních divadel
- Nevzdává se kočování – ani nemůže (kriminalizace, vrtkavá přízeň dvora, morové rány)
- Výjezdy na kontinent

- Především však: v alžbětinské epoše se divadlo poprvé ve své historii stává dominantně podnikatelskou aktivitou, vázanou na jedno stálé místo, kde ji spotřebitel může vždy nalézt.
- Jsme dědici alžbětinského divadla?
- ANO – v jeho produkčním rozměru.
- NE – v jeho chápání divadelnosti.

Alžbětinská divadla

- Veřejná versus Soukromá
- Dětské divadelní společnosti (prestižnější, elitnější než divadla dospělých)
- Žáci církevních škol, cvičení v rétorice
- Děti svatopavelské katedrály, Děti královské kaple

- Píší pro ně i významní autoři – Lyly, Chapman, Jonson
- 1605 – *Hej, na východ!*
- Zánik dětských společností
- Jejich místo přebírají dospělé společnosti
- První soukromé divadlo *U černých bratrů* – Richard Burbage
- Postupná privatizace alžbětinského divadla – stále více dvorské divadlo

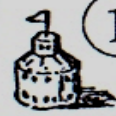
7

6

1

2

Shoreditch

13

11

12

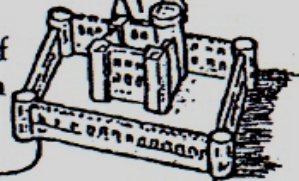
10

9

Tower of London

River Thames

London Bridge

Bankside

5

Bear ring?

3

8

4

1. The Theatre (1576)
2. The Curtain (1577)
3. The Rose (1587)
4. The Swan (1595)
5. The Globe (1599)
6. The Fortune (1600)
7. The Red Bull (1604)
8. The Hope (1614)
9. Blackfriars (1596)
10. St Paul's (1600)
11. The Bull (c. 1575)
12. The Bell (c. 1576)
13. The Boar's Head (1597)

Veřejná divadla

- 1576 – James Burbage – Divadlo (*Theatre*) – první stálá divadelní budova
- 1598 – stržena a místo ni postaven *Globe* (*Zeměkoule* – vyhořela 1613 – Shakespearovo divadlo), poté znovu postavena, stržena 1642
- Dochovány jen základy *Růže*
- Současný *Globe* – triumf fikce a mýtu

Divadelní společnosti

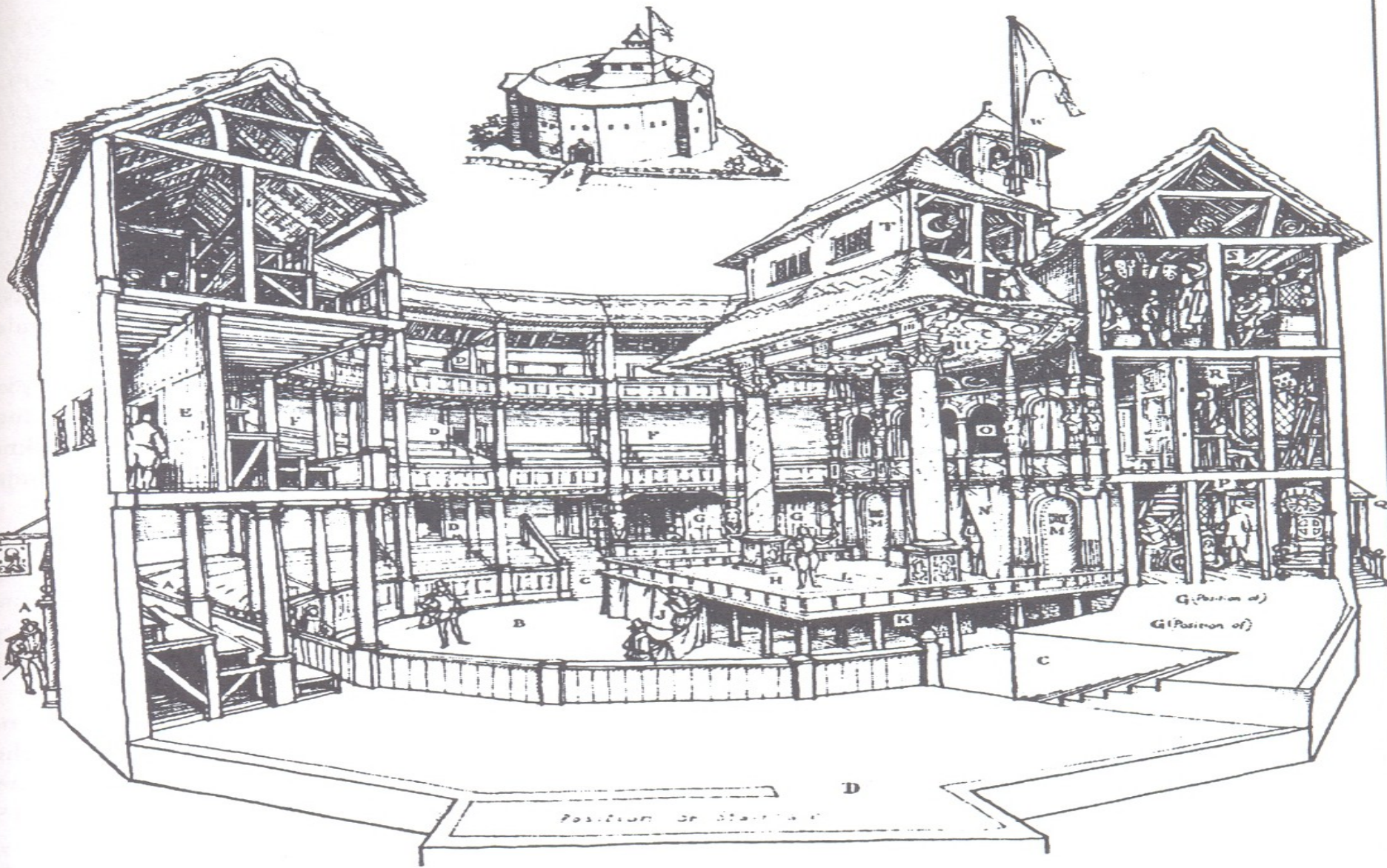
- Společnost lorda komořího – společnost Burbage a Shakespeara
- Společnost lorda admirála – Henslowova společnost
- Po roce 1603 dominují tyto dvě
- Kontrastní modely: podílnický systém x dominantní producent

Philip Henslowe

- Podnikatel v (nejen) divadelní oblasti – blízkost nevěstinců a divadel
- Tchán Edwarda Alleyna
- Zachoval se nám jeho deník – ojedinělá zpráva o alžbětinském divadle
- Lídr „dramatické dílny“

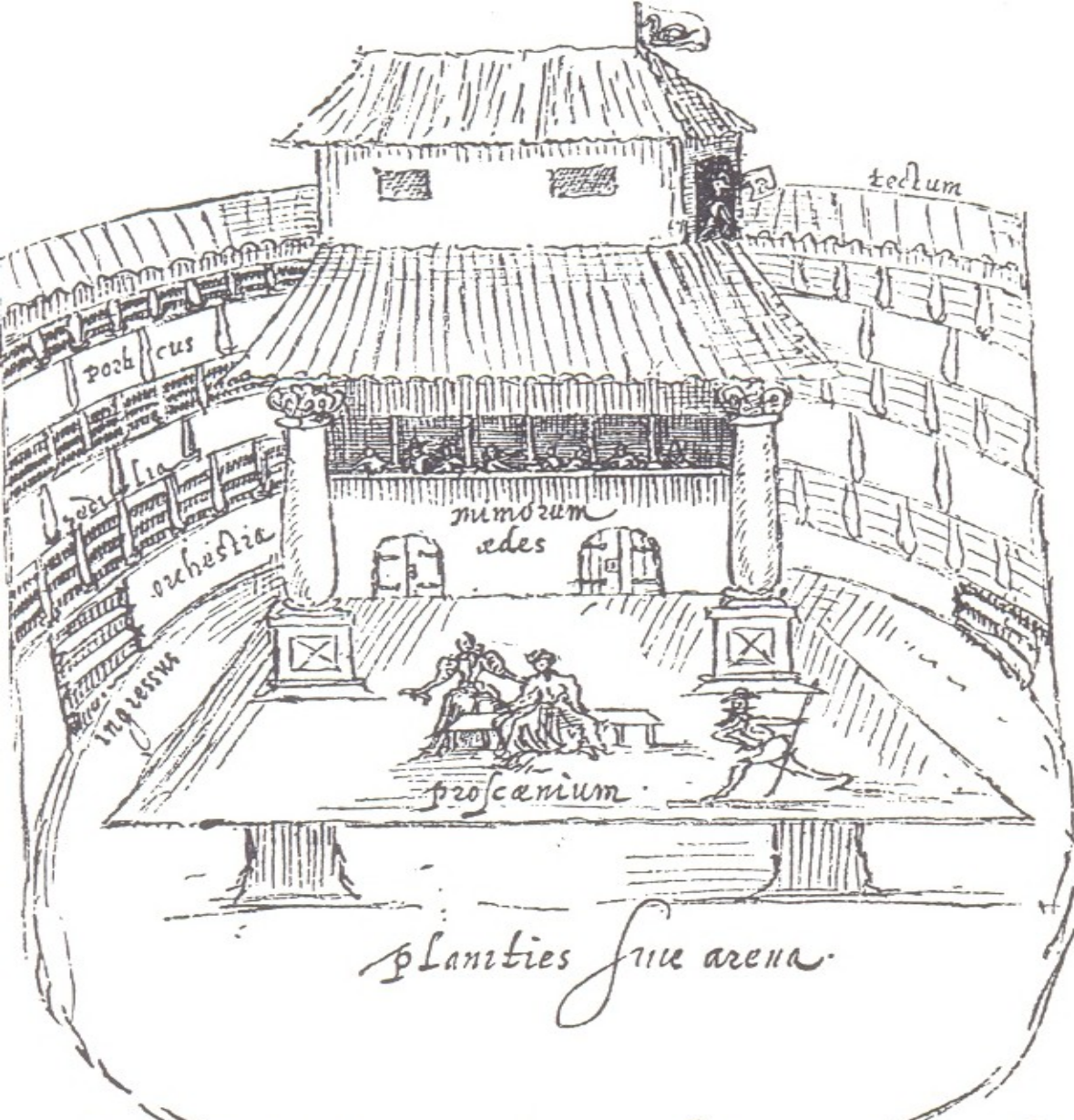
Divadelní architektura

- Víceúhelník změnivší se v kruh
- Základ ve středověkém pódiu
- Aréna – intimní kontakt herce s divákem
- Základní materiál dřevo
- Na jedné straně sociální rozrůzněnost, na straně druhé značná demokracie – kontrast s dneškem

- Rekonstrukce pravděpodobné podoby divadla Globe

- Přítomnost hudebníků na balkóně
- Místa odstupňovaná kvalitou i cenově
- Pozadí – frons scaenae s vchody na scénu
- Kapacita 2500 – 3000 míst
- Aréna – teorie návaznosti na antiku, mnohem spíše komerční výhodnost (současná londýnská divadla)
- Divadla mají většinou víceúčelový charakter – až k medvědím zápasům

- Divadlo Labuť na kresbě Johannese de Witta (1596)

quum tunc sed supra et parietibus, bestiarum comestati
 pri designatum, in quo multi vasi, tauri, et supradia
 magnum modum raris, dyficutib canit et fectis aluntur, qui ad

Provoz

- Hraje se odpoledne
- Každý den kromě neděle
- Zhruba co 14 dní nová premiéra
- Kapacita 2500-3000 diváků
- Nízké vstupné
- Hromadění divadel poblíž sebe (tehdejší West End)